

Acord núm. 41/2024 pel qual s'aprova la declaració institucional amb motiu del centenari del naixement de Vicent Andrés Estellés.

Després-ahir, 4 de setembre, es van complir cent anys del naixement de l'escriptor Vicent Andrés Estellés. Amb eixe motiu, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua celebra hui el seu Ple en la localitat de Burjassot, poble natal del poeta.

Per a preparar l'efemèride, la presidenta de l'Acadèmia va encarregar a l'acadèmic Josep Palomero, comissari de l'edició de l'Escriptor de l'Any 2012 dedicada a Vicent Andrés Estellés, que redactara el text de la declaració institucional.

La Junta de Govern, vist el text redactat per l'acadèmic, va elevar al Ple la proposta de declaració institucional (Acord 170/2024, de 3 de setembre).

A la vista de la proposta, el Ple acorda, per unanimitat, aprovar la declaració institucional següent:

DECLARACIÓ INSTITUCIONAL DE L'ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA AMB MOTIU DEL CENTENARI DEL NAIXEMENT DE VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

En complir-se el centenari del naixement de Vicent Andrés Estellés (4 de setembre de 1924), l'Acadèmia Valenciana de la Llengua vol proclamar el seu reconeixement per este poeta extraordinari nascut a Burjassot que va crear una obra monumental.

Compromés fidelment amb el poble valencià, Estellés es va proposar ser cronista de records i d'esperances i, degut a la seua adhesió incondicional a la vida, també va ser lleial al seu país i a la seua gent.

*Burjassot fa la festa i la desfà.
Era infant, i en el pati de Sant Roc,
veia lluny la ciutat i veia el mar.
Si m'anava fent
home als seus carrers,
més conscientment em feia valencià.*

Trenta-un anys després de la seua mort (27 de març de 1993), tenim el convenciment que és un d'aquells poetes que són un pur miracle, ja que va emergir i es va consolidar en una època en què no hi havia condicions perquè apareguera una figura literària com la seua.

El poeta polièdric que hui percebem no és el jove creador dels primers poemes, ni l'escriptor quallat dels llibres més populars, ni el publicista dels articles que firmava en *Las Provincias*, ni l'autor de les lletres de tantes cançons, sinó una abstracció indefinida que correspon a les diferents cares d'eixe poliedre. Cada u de nosaltres s'ha fet una idea pròpia de l'artífex d'una obra immensa que només coneixem parcialment.

A través del so i de la música, les paraules permeten a cada comunitat de parlants accedir a una multitud d'experiències indispensables i essencials per a la condició humana, perquè en la paraula perviuen el passat i el present, amb les paraules comuniquem els anhels i els sentiments. En la poesia, la paraula expressa la relació entre la veu i la vida.

Estellés pertany a una selecta classe de poetes que tenen una veu pròpia que han buscat, han trobat i han escoltat. El més paradoxal de la seua veu és que, de fet, no ens sorprén. És exactament com si ja l'haguérem sentida, com si haguera sigut sempre la nostra pròpia veu.

Les paraules són el primer amor del poeta, i ell té un excel·lent domini de la paraula per a escriure pàgines i pàgines de bona poesia. Encaixades en patrons mètrics convenients, les dota d'una música i d'un poder evocador sensorials. I el lector, sentint la seua veu, pot apreciar millor una sèrie d'experiències quotidianes que ni tan sols havia percebut.

És en este discurs propi de la gran poesia on encaixa el nostre poeta, el qual abasta un univers expressiu d'una manera tan personal i tan plena de matisos que és capaç de captivar fins i tot el públic més impermeable als versos.

La poesia d'Estellés constituïx una ruta fonamental per a aproximar-nos a eixa substància esmunyedissa que anomenem realitat. La falta aparent de sofisticació de la seua poesia respon, de fet, a un estudiat programa estètic. El seu projecte es basa en tres eixos fonamentals que va saber resoldre magistralment: els registres expressius, els nuclis temàtics i la diversitat formal. Va transformar el material lingüístic extret de la vida immediata en una llengua poètica de gran densitat.

Eixe projecte, abans d'ell, no l'havia concebut ningú. I després d'ell, ningú més l'ha continuat amb la mateixa potència, dedicació ni projecció, per més que una bona part del seu magisteri haja influït en l'expressió poètica de les generacions posteriors.

Estellés és un cas únic. Resulta improbable que es torne a repetir amb les mateixes característiques, perquè la seua veu ens parla des d'un lloc d'on els poetes no solen parlar i mira el món amb una mirada que potser tampoc no s'havia donat abans en la nostra poesia, llevat que ens remuntem al pretèrit Ausiàs March, el qual no va ser mai, ni tan sols en la seua època, un poeta popular, tal com hui s'entén.

La seua figura es relaciona amb una tradició literària que concep la poesia com una manera singular d'estar en el món. La dedicació absoluta a poetitzar contínuament el present, fa que l'aportació de Vicent Andrés Estellés siga una manifestació de primer orde d'un poeta universal que ha aspirat a la plena recuperació de la funció i el sentit de la paraula. Pel conjunt de la seua memorable aportació a les lletres valencianes, mereix el nostre reconeixement i la nostra gratitud.

Burjassot, 6 de setembre del 2024